

Pædagogisk Styrket Læreplan for Børnehaven Emilie – Hjørring

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, udvikling, læring og dannelse i Børnehaven Emilie. Læreplanen er et levende dokument som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det pædagogiske arbejde i hverdagen.

Det fremgår af den pædagogiske læreplan, hvordan vi i Børnehaven Emilie, så vidt muligt, gennem hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø er tilrettelagt, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiver og deltagelse, til børnefællesskabet, til den aktuelle børnegruppens sammensætning og til børnenes forskellige forudsætninger.

Vi arbejder med, at det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø er integreret i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Vi tilstræber at vurdere børnemiljøet i et børneperspektiv og i at inddrage børns oplevelser af børnemiljøet ud fra deres alder og modenhed. Vi bygger den pædagogiske læreplan på de beskrivelser af rammer og indhold for den styrkede læreplan, der fremgår af lovgivningen og af Hjørring Kommunes Børnepolitik.

Hvis du vil vide mere om rammen for den pædagogiske læreplan:

<https://emu.dk/dagtilbud/forskning-og-viden/den-styrkede-paedagogiske-laereplan/den-styrkede-paedagogiske>

Hvis du vil vide mere om Dagtilbudspolitikken:

<https://hjoerring.dk/demokrati/planer-politikker-og-strategier/politikker-boern-unge-og-familie/dagtilbudspolitik>

Kort om Børnehaven Emilie

Børnehaven Emilie blev oprettet den 01.08.97. I maj 2010 gennemgik børnehaven en om- og tilbygning. Børnetallet er svingende gennem året, men med færre børn i efteråret og flere børn i forårsperioden. Vi har i gennemsnit 70 børn.

Børnehaven Emilie består af 3 grupper: Myrer, Græshopper og Mariehøns.

En gruppe (myrerne) er en indslusningsgruppe for 3-årige. Her kan de stille og roligt med faste voksne og overskuelige rammer vænne sig til at gå i børnehaven. Børnene flytter gruppe, når de er "klar" til det, og når der er plads. De bliver oftest flyttet sammen med venner. Der er to grupper med børn fra knap 3,5 år til 6 år (græshopper og mariehøns) disse grupper er aldersintegreret.

For at sikre barnet alderssvarende udfordringer, etablerer vi i perioder grupper på tværs. Ved sammensætning af grupperne kan vi f.eks. tage højde for alder, køn, udviklingsstrin, interesser og udvikling af specielle kompetencer. Eks. ses ved sammensætning af de ældste børn, hvilket sker i det sidste halve år af børnenes tid i Emilie. Her bestemmer børnene via en demokratisk proces navnet på den nye gruppe. For at imødekomme de nye overgange børnene vil opleve tilrettelægger vi bl.a. vores pædagogiske læringsmiljø ud fra "Handleplan for det professionelle samarbejde om overgange i et barns liv", hvor de bl.a. møder deres nye klassekammerater, lærer, og besøger søfæller.

Hvad kendetegner vores børnehaven:

Vi ser det enkelte barn og gennem en anerkende tilgang giver vi barnet de udfordringer, som barnet kan mestre, således barnet oplever succes. Barnets perspektiv er vigtigt.

I Emilie har vi fokus på leg og læring. Det prioriteres, at børnenes læring foregår gennem legen. Læring og viden handler ikke om, "jeg tænker", men om et gennemlevet indhold, en gennemlevet erfaring og en oplevelse og forståelse af omverdenen via kroppen. At børn og voksne lærer sammen, at viden ikke blot er at få overført lærdom, men at have øje for, hvordan viden skabes, og at facilitere denne læringsproces så børn får mulighed for at bygge videre på det de allerede ved og kan.

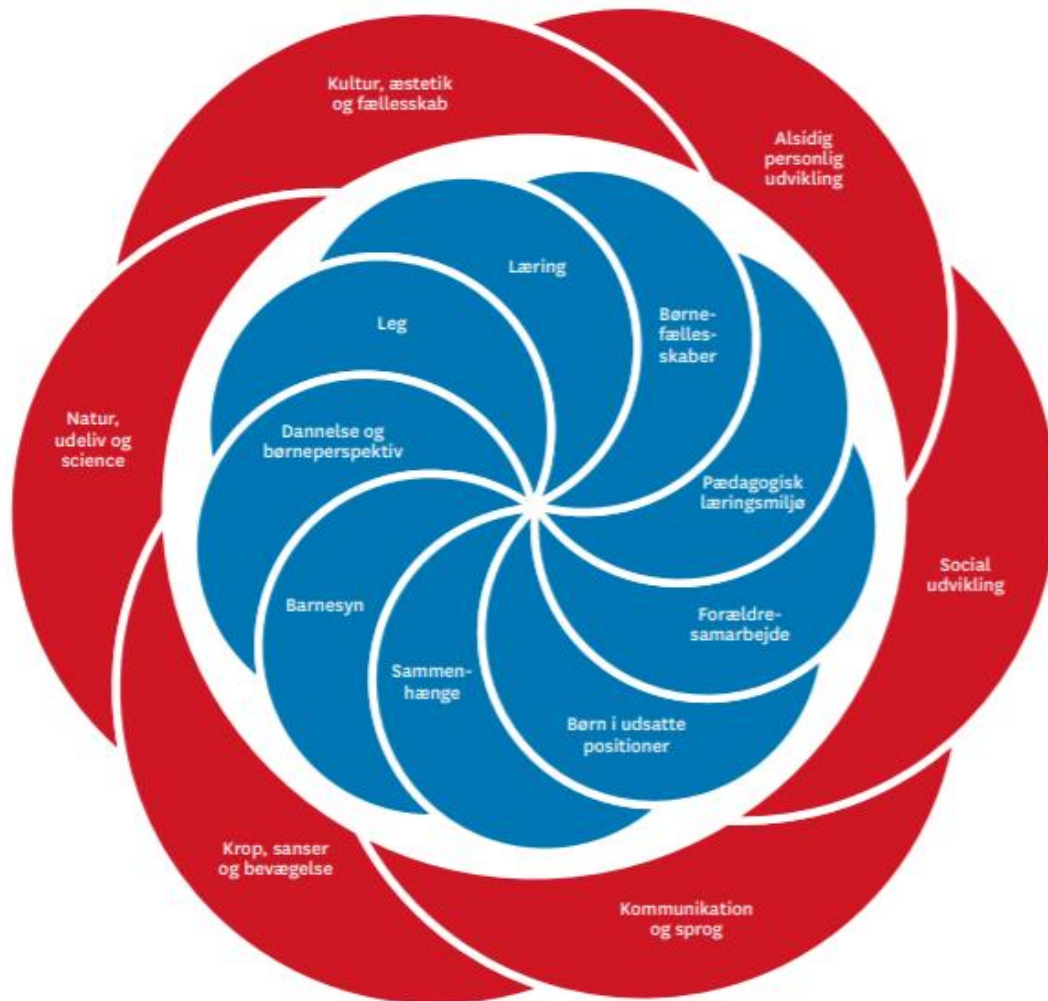
I legen er der plads til, at børnenes spontane og selvorganiserede lege kan udfolde sig. Vi pædagoger har fokus på, at børnene får respekt og anerkendelse til, at legen får de bedste rammer.

Børnehaven Emilie ligger i Bagterp området. Tæt på skolen, hal/sportsplads og skoven.

Vi har et tæt samarbejde med skolen, der betyder, at førskolebørnene er på besøg på skolen og i SFO før skolestart.

Sportspladsen bliver brugt til bl.a. fodboldkampe eller som ekstra sted til bevægelseslege og lignende. Vi er ofte i skoven, hvor vi leger, løber op og ned af bakkerne, måske ser vi et egern og får gode snakke om, hvad vi kan finde i skoven. Begge steder er gode til at udvikle børnene motorisk, hvor det i skoven især er balancen, der bliver sat i spil, når der gøres på de væltede træer og musklerne bliver rigtig udfordret, når der skal klatres i de mange træer.

Når vi bevæger os udenfor børnehavens grund, får børnene ligeledes mulighed for at lære at begå sig i trafikken, når vi skal i skoven, på sportspladsen eller går på tur i nærområdet.

Det pædagogiske grundlag

Temaer i det pædagogiske grundlag	Korte retningsgivende refleksioner og eksempler på, hvordan vi i Børnehaven Emilie forholder os til temaet
<p>Børnesyn</p> <p>Hvordan kommer "børnesyn" fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os - og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?</p>	<p>I Emilie ser vi det enkelte barn, og gennem en positiv tilgang gives barnet udfordringer det kan mestre og får på den vis succesoplevelser. "Hvis jeg tror jeg kan, så kan jeg" er en sætning, vi bruger.</p> <p>Eks: I forhold til selvhjulpenhed i garderoben hænger der i perioder fotos af, hvordan bukser og jakke tages på, før vi skal ud hos "Myrerne".</p> <p>En dreng tror ikke, han selv kan tage sin jakke af. Han opfordres/guides i det, og finder ud af han kan!</p> <p>Eks: For de ældste ses det ved at en dreng, ikke tror at han kan male en solsikke med akvarel på vores værksted.</p> <p>Pædagog siger: "Jeg hjælper dig". Da han har malet lidt, siger han med et stort smil: "Jeg troede ikke, jeg kunne, men det kunne jeg".</p>

	<p>Barnets perspektiv er vigtigt. Vi sætter ord på følelser og giver alle mulighed for at komme til orde.</p> <p>Dokumentation er essentiel i det pædagogiske arbejde i Emilie. Alle børn skal kunne se sig selv i børnehaven som en del af deres identitetsdannelse.</p> <p>Vi vægter fællesskab højt - både fællesskabet i hele børnehaven og i mindre grupper, hvor vi har fokus på at de store børn hjælper de små børn.</p> <p>Vi bruger relationsskema, så vi på den måde sikrer os, at hvert barn bliver set og forstået, hvor barnet er ift. styrker og udfordringer. Det skaber en tryghed og vished om, at relationen er meningsfuld.</p>
<p>Dannelse og børneperspektiver</p> <p>Hvordan kommer "dannelse og børneperspektiver" fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?</p>	<p>I Emilie er de voksne rollemodeller.</p> <p>Vi italesætter, hvordan vi kan hjælpe hinanden, så alle er glade for at gå i børnehave. Her arbejder vi også med "børn hjælper børn". Vi er opmærksomme på vigtigheden af øjenkontakt, når børnene fortæller os noget.</p> <p>De voksne i Emilie anerkender børnenes aktuelle følelser, og sætter ord på hvis/når det er svært for barnet selv at gøre det. Det er okay at være både glad, sur, ked af det...</p> <p>Vi har et varmt og venligt miljø med respektfuldt samvær med børnene.</p> <p>Vi holder de fleste dage samling i grupperne. Her har alle børn mulighed for at give deres mening til kende og blive hørt. Vi øver at være i centrum og samtidig lytte til andre.</p> <p>Vi undrer os sammen med børnene over nye fund og oplevelser - f.eks. snegle de har fundet på legepladsen.</p> <p>Aktiviteter i børnehaven er tilrettelagt, så alle kan være med.</p> <p>Hvert år efter nytår samles de ældste børn i Emilie i en gruppe inden skolestart. De vælger via en demokratisk proces deres nye gruppenavn.</p> <p>Vores dokumentation hænger i børnehøjde, så det er tilgængeligt for børnene så de for sig selv eller sammen med venner/forældre/pædagoger kan se sig selv i børnehaven og dens fællesskaber.</p>
<p>Leg</p> <p>Hvordan kommer "leg" fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os - og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?</p>	<p>Den frie leg har en betydelig plads igennem hverdagen for børnene i Emilie. Der prioriteres, at meget af børnenes læring foregår gennem legen. Der er derfor fokus på, at indretningen løbende vurderes med henblik på stimulerende lege og læringsmiljøer.</p> <p>I hverdagen er der plads til at børnenes spontane og selvorganiserede lege kan udfolde sig. Her er fokuset fra personalet på, at børnene får den respekt og anerkendelse til, at legen får de bedst mulige rammer. Et eksempel på det er at en flok børn selv organiserer, at bygge huler på legepladsen. Personalet anerkender, at børnene bruger de materialer, de finder på legepladsen til hulebyggeri og respekterer, at deres leg kan foregå uforstyrret. Personalet kan i tilfælde rammesætte legen, hvor det vurderes</p>

	<p>nødvendigt for at alle børn trives i legen. For eksempel, hvis et barn føler sig holdt udenfor, eller hvis legen ikke vurderes hensigtsmæssig.</p>
<p>Læring</p> <p>Hvordan kommer "læring" fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os - og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?</p>	<p>Der prioriteres, at meget af børnenes læring foregår gennem legen. Der er derfor fokus på, at indretningen løbende vurderes med henblik på stimulerende lege- og læringsmiljøer.</p> <p>Børn lærer ved at udforske med krop og sanser. De stiller spørgsmål og undrer sig. Personalet anerkender og er udforskende og nysgerrige sammen med børnene. Der eksperimenteres og gennem kommunikation og sociale interaktioner foregår læringen. Et eksempel på det er, at børn finder insekter på legepladsen. De kommer og viser dem til personalet. Personalet undersøger og er nysgerrige sammen med børnene på deres udforskning af deres fundne insekter.</p> <p>Det pædagogiske personale har ansvar for at børnene får mangfoldige og rige erfaringer med lege og aktiviteter. For at det skal give mening for børnene, skal den pædagogiske tilgang være legende og eksperimenterende. I planlagte aktiviteter er fokus for det pædagogiske personale derfor i selve tilgangen i arbejdet med børnenes læring. Læring foregår hovedsageligt gennem leg og tilrettelægges med børnenes aktive deltagelse som omdrejningspunkt og miljøet tillader generelt børnene at være engagerede og tage initiativ. Der stilles mange forskelligartede lege- og læringsmuligheder til rådighed for børnene, hvor læring ikke er påtvungen.</p> <p>Som en del af vores læringsmiljø har vi lærings tavler til at inspirere til dialog, matematisk opmærksomhed og spejling af identitet og følelser.</p>
<p>Børnefællesskaber</p> <p>Hvordan kommer "børnefællesskaber" fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os - og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?</p>	<p>Alle børn har mulighed for at deltage i børnefællesskaber. Det er det pædagogiske personales opgave i samarbejde med børnene, at alle er en del af det sociale rum, hvor det enkelte barn lærer og udvikler sig. Det kan være at barnet finder det svært at komme ind i en leg eller føler sig holdt udenfor. Personalet kan deltage for en stund i legen for at sikre, at alle er med igen eller i samarbejde med barnet finde et andet børnefællesskab. Alle børn har hele dagen mulighed for at deltage både i børnefællesskabet og voksenstyrede aktiviteter. Der er gode muligheder for alle børn for leg og udvikling i og med mange aktiviteter enten findes i forskellige sværhedsgrader eller er åbne, så alle børn kan deltage med succes uanset færdigheder. Der arbejdes aktivt med at hjælpe børnene med at løse sociale problemer, italesætte følelser, skabe deltagelsesmuligheder og håndtere konflikter og personalet foregår som rollemønstre i forhold til sociale færdigheder.</p>

Det pædagogiske grundlag

Temaer i det pædagogiske grundlag	Korte retningsgivende refleksioner og eksempler på, hvordan vi i Børnehaven Emilie forholder os til temaet
Pædagogisk læringsmiljø Hvordan har vi gennem hele dagen etableret et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.	Emilie er indrettet med afgrænsede læringsmiljøer til forskellig slags leg. Disse læringsmiljøer ændres løbende alt efter børnegruppen. De forskellige pædagoger kan tilbyde forskellige vokseninitierede aktiviteter, f.eks værkstedsaktiviteter, yoga, boldspil og bagning. Daglige rutiner understøttes af piktogrammer <u>Daglige rutiner:</u> Når børnene ankommer til børnehaven, starter de med at vaske hænder. De børn, der spiser morgenmad, kommer ind til køkkenet og vælger selv deres mad. De børn, som har spist hjemmefra, kan gå i gang med leg. For at skabe ro og nærvær ved morgenbordet bliver den voksne siddende og tager imod de næste børn og forældre der. Har barnet brug for at sidde ved en voksen, mens det siger farvel, er der mulighed for det ved bordet. Efter morgenmaden åbnes stuerne, så vi fordeler os rundt i huset. Det giver mulighed for leg, ro og plads til at vi kan modtage de næste børn, der kommer. Vi bruger time-timer og musik til at indikere, at der skal ryddes op på stuerne hos mellem- og ældstegruppen inden måltiderne. Når vi spiser, sorterer vi vores affald undervejs i små farvet skåle på bordet. Vi oplever, at børnene hurtig får styr på og hjælper hinanden med hvilken farve skraldeskål affaldet skal i. Et eksempel er at børnene kigger på deres plastic fra ostepaps. Er det rent, skal det i den røde. Er der ost på, er det den sorte. Ved vores samling tager vi udgangspunkt i børnegruppen. Til samlingen øves der i at deltage i en fælles aktivitet, lytte, vente på tur og turde at tale/stå frem i gruppen. Samlingen holdes også på tværs af stuerne, eksempelvis i forbindelse med et fælles projekt mellem flere stuer, afslutning af projekt, inden sommerferien eller i december. En gang imellem bliver der også inviteret til fælles samling. Eksempelvis har ældstegruppen inviteret resten af børnehaven til fællessamling, da de gerne ville synge nogle sange de har øvet i kælderens til deres samling.

	<p>Efterfølgende har Myrene også inviteret til samling for resten af børnehaven. Eksempel på dette er, da vi afholdte Sankt Hans, sang Myrerne øvede sange foran resten af børnehaven. Fællessamlingerne afholdes enten indenfor i fællesrummet eller ude på scenen på legepladsen.</p> <p>Om formiddagen har vi leg ude eller inde eller aktiviteter.</p> <p>Børnene hjælper på skift med enten at dække bord (Græshopper) eller rydde op efter madpakker (Mariehøns).</p> <p>Når vi har spist går vi alle på legepladsen og leger indtil kl 2-mad.</p> <p>Efter kl. 2-mad leger vi enten ude eller inde.</p> <p>Ligesom om morgenen samles børnegrupperne sidst på eftermiddagen i fællesrummet, på en af stuerne eller ude.</p> <p>Vi bruger piktogrammer, så børnene kan se, hvad vi skal den pågældende dag.</p>
<p>Forældresamarbejde</p> <p>Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?</p>	<p>Vi er bevidste om at få skabt en god relation til forældrene. Det er vores samarbejde med dem, der bærer barnets trivsel. Det sker, f.eks. ved den første opstartssamtale, hvor vi bl.a. får afstemt forventninger til hinanden.</p> <p>Hvis der opstår situationer undervejs i børnehavetiden, vil vi tage os tid til at få en kort snak, der gør at forældrene bliver bevidste om, at vi ser deres børn, og ved hvilken trivsel de er i. Vi får tit og ofte talt med forældrene inden udfordringerne, store som små, opstår. Vi er ligeledes bevidste om at indgå i dialog med forældrene (small talk i garderoberne).</p> <p>Hvis et barn har det svært en periode, kan vi f.eks. sende billeder eller besked på Aula af en "hverdagssituation", så forældrene kan se hvad barnet laver, når det er i børnehaven.</p> <p>Vi tilbyder to forældresamtaler i barnets børnehavetid. Når barnet er 3 år og 4 år. Derudover laver vi en overgangsbeskrivelse i forbindelse med skolestart senest ved udgangen af marts.</p>
<p>Børn i udsatte positioner</p> <p>Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?</p>	<p>Vi arbejder ud fra en inkluderende pædagogik, hvor vi skaber rum til alle børn. Hvis et barn i en periode trives bedst i en lille gruppe i leg, skærmer vi barnet i det omfang, det er muligt.</p> <p>Vi arbejder også ud fra et tværfagligt samarbejde. Dette omhandler at alle faggrupper inden for børne- og undervisningsområdet får et naturligt og professionelt samarbejde på tværs af fagspecialer.</p>

	<p>I det tværfaglige samarbejde skabes der fælles forståelse og fælles løsninger på tværs af familier og en række medarbejdere, som har forskellige faglige udgangspunkter – fx lærere, pædagogisk personale, PPR-medarbejdere, sundhedsplejersker og socialrådgivere. Familierne skal opleve et samarbejde, der betyder, at de får den støtte og hjælp, de har brug for hele vejen igennem. Vi bruger børnelinealen som et værktøj, vi som fagperson kan hente hjælp til at vurdere, om et barn er i trivsel og hvilke handlemuligheder vi har. Børnelinealen støtter os pædagoger i at holde fokus og sætte rammerne for en kvalificeret indsats for børnene, så vi sikrer en tidlig opsporing og forebyggelse. Sprogvurdering er også et pædagogisk redskab vi bruger, hvis barnet ikke trives, formålet med sprogvurdering er, at give os pædagogisk personale et forskningsbaseret materiale til at vurdere det enkelte barns sprogudvikling. På baggrund af resultat kan iværksættes målrettede og systematiske pædagogiske indsatser, som understøtter barnets sprogtilegnelse</p>
<p>Sammenhænge</p> <p>Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen?</p>	<p>Vi tilrettelægger vores pædagogiske læringsmiljø bl.a ud fra "Handleplan for det professionelle samarbejde om overgange i et barns liv 0-7 år i distrikt Bagterp", som hvert år evalueres i samarbejde med de øvrige børnehaver i distriktet samt skole/sfo.</p> <p>Der skal være understøttende led, der forbinder de to miljøer (børnehave og skole). Det enkelte barns erfaring skal kunne overføres og anvendes i det nye miljø.</p> <p>I Emilie samler vi de kommende skolebørn i en gruppe på et tidspunkt i løbet af deres sidste halve år i børnehaven. Vores nye grupperum er indrettet med f.eks lidt sværere spil, tal, bogstaver og kalender med ugedag, dato, måned.</p> <p>Vi har fokus på at understøtte børnene i at turde møde nye udfordringer, f.eks: værkstedsaktiviteter, besøge SFO'en i små grupper uden en voksen, "trække legevenner." Det er en aktivitet børnene møder,</p> <p>når de starter i skolen, hvor børnenes navne trækkes 2-3 af gangen. Børnene skal så blive enige om, hvad de vil lege/lave sammen i ca. 15 min. Efter de 15 min må de lege videre eller sige "Tak for legen". Det er en aktivitet, der understøtter, at børnene leger med andre end bedstevennerne, og at alle er med i fællesskabet. Ligeledes øves i at fortælle, hvad man selv har lyst til at lege, samt indgå kompromis.</p> <p>I april kommer lærerne på besøg hos os i Børnehaven. Sidst på foråret leger vi skole nogle timer om formiddagen, hvor vi skaber et læringsmiljø, hvor børnene får indblik i, hvad en skoledag indeholder og strukturen gennem en skoledag.</p>

	<p>Med dansk, matematik, idræt, legetid, frikvarter og en klokke til at kalde dem ind fra frikvarter. (Eks: Flere af børnene kan huske klokken fra foregående års ældstegruppe og spørger, om vi snart skal bruge den).</p> <p>Vi dokumenterer systematisk overgangsaktiviteter, f.eks foto af "trække legevenner" og "lege skole".</p> <p>I juni måned mødes børnene i deres klasser og prøver hvordan det er at gå i skole.</p> <p>Overlevering af alle børn sker på aula, hvis der er særlige hensyn til overgangen, mødes fagpersonerne på skolen til en mundtlig overlevering sammen med forældrene.</p>
<p>Inddragelse af lokalsamfundet</p> <p>Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?</p>	<p>To gange om året har vi samarbejde med Bistrupkirken. De inviterer os til krybbespil i december samt til påskevandring. Inden besøget i kirken øver vi bl.a. en salme og en sang, som synges i kirken.</p> <p>Til påske er det de ældste børn, som deltager. Her fortæller vi historien om da Jesus døde, så børnene kender den.</p> <p>Vi har også et samarbejde med Ældrecenter Skovgården. Til fastelavn er en lille gruppe af de ældste inviteret til fastelavnsfest med tøndeslagning, sange og fastelavnsboller.</p> <p>Hvert forår benytter vi bibliotekets tilbud om "Eventyrrejse" med de ældste. Vi læser/fortæller/ser eventyr i den forbindelse samt arbejder kreativt med eventyr. Derudover benytter vi os af besøg fra biblioteket, hvis det passer ind i det vi arbejder med. Vi bruger også deres viden, når vi har et emne/et projekt og har brug for bøger der passer dertil.</p> <p>UCN inviterer os nogle gange på teater.</p> <p>Vi samarbejder med BIF og DBU gennem "Bold og bevægelse"-aktivitet. Her har vi fokus på, at børnene opnår en bevægelsesglæde og leg gennem opstillede aktiviteter.</p>

1. ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING

Børnegruppens aktuelle sammensætning og børnenes forskellige behov – hvordan ses det i vores læringsmiljø, når det drejer sig om alsidig personlig udvikling.

Ved myrerne gør vi bl.a. det, at alle børn skiftes til at være den, der finder madpakker til vennerne. På den måde bliver det enkelte barn set på en positiv måde. Dette gør, at det enkelte barn føler sig som en del af fællesskabet. Børnene lærer, at respektere den hjælp de får og sige "tak", til den der har hjulpet med at finde madpakken.

Hvordan kommer læreplanstemaet til udtryk dagen igennem og understøtter børnenes nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse:

I det fysiske læringsmiljø	<p>Samling :</p> <p>For at skabe forudsigelighed har vi en plan med billeder af børn og voksne, så det er nemt at finde sin plads i samlingsstunden. Dagen gennemgås ved hjælp af tegninger f.eks en legeplads, en madpakke m.m. (piktogrammer), som hjælper børnene til at overskue børnehaven dagen.</p> <p>Alle har mulighed for at give deres mening til kende, og vi griber børnenes kommentarer og initiativer. Hvis et barn har noget, det gerne vil fortælle, tager vi det med ind i samlingen, og der kommer meget ofte en god snak børn og voksne imellem.</p> <p>Samlingens varighed afhænger af børnenes koncentration, og afsluttes med at børnene vælger hvilken aktivitet, de ønsker at deltage i. Ofte laver børnene aftaler med deres venner om, hvad de vil deltage i.</p> <p>Vi indretter løbende vores stuer ved at tage udgangspunkt i den børnegruppe som går på stuen. Eksempelvis ved myrerne er børnene optaget af brandmand Sam, så indretter vi et brandmand Sam hjørne. Vi kan også lave læringsmiljøer ud fra, hvis et barn ikke trives i børnegruppen, for at få barnet inkluderet i fællesskab. Vi ser på barnets interesser, bruger barnets viden. Eksempelvis er barnet vild med traktorer, en gruppe børn synes, det er svært, de indretter derfor et traktor hjørne. Således gruppen sammen får et fælles tredje.</p> <p>På legepladsen er der oprettet flere forskellige læringsmiljøer, hvor der gives mulighed for at børnene kan bevæge sig frit imellem dem. I sandkasserne er der køkken, butik og arbejdsplads, som giver anledning til flere forskellige typer leg på samme sted. Der er i bunden af legepladsen en forhindringsbane, hængekøjer om sommeren, tippi, shelter og hestevogne, som også danner rammen for endnu flere læringsmiljøer.</p>
I det psykiske læringsmiljø	<p>Vi lægger vægt på, at indholdet er alderssvarende og inspirerende, så alle har mulighed for at deltage. Vi er lyttende og øver os i, at alle kommer til orde.</p>

	<p>Vi følger børnenes spor og tager ofte emner op fra bøger, film, sange og hvad der ellers rører sig i børnegruppen. F.eks synger vi : “Jeg har en røkketand.” Straks byder en ind, at han har en løs tand. Det munder ud i en snak om røkketænder, tandfeen m.m., og de fleste byder ind med noget. Børnene taler indbyrdes sammen om emnet.</p> <p>Vi er bevidste om at læringsmiljøer er til stede både i leg og i planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter og daglige rutiner. Eksempelvis ved myrerne på gåtur, hvor den planlagte aktivitet er at lære at gå i trafikken. Børnene opdager dyrespor i sneen og spørger, hvad der har gået her. Vi undersøger sammen med børnene. Næste dag kommer et barn med billede af dyrespor. Dette gør at vi i en periode arbejder med natur og udeliv. Her etablerer vi et læringsmiljø ud fra børnenes spor, hermed understøtter vi deres deltagelsesmuligheder gennem hele dagen.</p>
I det æstetiske læringsmiljø	<p>Vi har forskellige temaer til samling. F.eks rim og remser, hvor hvert barn vælger et rim, der bliver taget et billede, og barnets rim bliver hængt op.</p> <p>Vi arbejder med eventyr. Billeder af eventyr bliver hængt op, og der er dukker og udklædningstøj, så man kan fortælle og lege eventyr (eks. Rødhætte).</p> <p>Vi er meget bevidste om at indrette institutionen med forskellige læringsmiljøer. F.eks. et sted hvor man kan bygge med magneter. Her kan børnene fordybe sig, eksperimentere og konstruere. Vi tager billeder af børnenes værker, og disse billeder bliver hængt op på væggen omkring læringsmiljøet. På den måde highlighter vi deres arbejde for dem selv og for andre, og børnene føler sig værdsat og set.</p>

Når vi arbejder med alsidig personlig udvikling, kan det ses, at vi står på det DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG i disse konkrete eksempler fra hverdagen:

<p>Læring, leg, børnefællesskaber, børnesyn, dannelse og børneperspektiv:</p> <p>Samlingens indhold kan udspringe både fra pædagogen og et barn/børnene, men i begge tilfælde skaber pædagogen mulighed for, at alle kan deltage aktivt og give deres mening til kende.</p> <p>Et eksempel er at flere drenge i børnegruppen bruger grimt sprog i deres samspil med andre samtidig med at deres lege bliver til vilde slåskampe som giver mange konflikter i dagligdagen. Pædagogen vælger i en periode at tale med børnene om, hvordan vi behandler hinanden og vi bruger vores legemåtter med brydelege. Her skaber hun et læringsmiljø, hvor børnene i en overskuelig og inden for beskyttet rammer kan lære at kæmpe med hinanden og ikke mod hinanden.</p> <p>Dette fokus på samspilskompetencer har pædagogen i hele hverdagen. F.eks. at anerkende, når hun ser et barn hjælpe et andet barn eller være en støtte i konflikter. Pædagogen italesætter dermed både “godt og skidt”.</p> <p>Det er forår. Flere børn finder krible-krable dyr, som de kommer og viser. Vi følger børnenes spor og følger op på deres engagement ved at finde forstørrelsesglas, hænge plakater med insekter op på legepladsen, lave insekthotel og synge relevante sange.</p>

Udover at børnene lærer en masse om insekter, oplever de at deres interesse, initiativ og engagement bliver taget alvorligt, og de får lyst til at bidrage til fællesskabet.

Garderoben som læringsmiljø: Børnene skal på legepladsen. Pædagogen vælger at tage en lille gruppe børn med i garderoben, da det giver god mulighed for, at de kan konversere med hinanden og den voksne. Det resulterer i legeaftaler, og at der er plads til, at det enkelte barn i høj grad oplever at kunne mestre påklædningsopgaven eller hjælpe en ven med at tage tøj på.

Børn i udsatte positioner:

En pige går meget for sig selv, og er ikke opsøgende ift. Fællesskabet. Vi etablerer en lille børnegruppe, hvori hun indgår. Gruppen er sammensat ud fra vores vurdering af, hvem der kan passe sammen med hende – F.eks. en fælles interesse eller matchende personlighed. Pædagogen laver aktiviteter skærmet med denne gruppe. Den voksne støtter barnet i hverdagen i forhold til at blive inkluderet i fællesskabet. Det kan bl.a. ske ved, at den voksne deltager i leg sammen med barnet. Pædagogen er bevidst om at positionere sig foran – ved siden af eller bagved barnet, alt efter hvad der er mest behjælpeligt i forhold til at få inkluderet barnet i fællesskabet. Til at starte med kan pædagogen have en styrende rolle, som langsomt kan aftage i takt med at barnet kommer mere og mere med i legen/aktiviteten.

Forældresamarbejde:

I mødet med forældre er vi bevidste om at have øjenkontakt og vise nærvær. Vi giver os tid til daglig snak - både dialog og generelle informationer. Den gode kontakt er basen for at skabe tillid mellem forældre og pædagoger. Forældrene skal føle sig trygge ved at aflevere deres barn.

Vi dokumenterer vores arbejde/dagligdagen i institutionen på hhv. opslagstavlen, i vinduerne og på Facebook og på Aula. Her kan forældrene få viden om barnets dag. Vi laver ugeplaner, hvor forældrene kan forberede sit barn på ugens aktiviteter. På den måde inviterer vi dem ind i institutionens fællesskab.

Når forældre giver udtryk for deres synspunkter/stiller spørgsmål, forholder vi os åbne, reflekterende og indgår i dialog. Forældrene skal opleve, at de er en vigtig del af institutionen, og at deres engagement gør en forskel.

Sammenhænge:

Myrerne er husets modtagergruppe. Når de skal flytte til Græshopperne eller Mariehønsene, foregår det sammen med et par venner. Det giver en tryghed for børnene, når de skal flytte til et nyt og større fællesskab.

Den kommende primær pædagog tager kontakt til de børn, der snart skal flytte med henblik på at etablere en relation. Samtidig vil der inden børnene flytter blive mulighed for at komme på besøg på den pågældende stue.

Selve flytningen er en festdag. Den nye primærpædagog henter barnet og alle barnets ting på Myrestuen. Børnene hjælper selv med at finde alle deres ting på deres plads, deres madpakker og deres taske og sætter det på "flyttebussen". "Flyttebussen" er et rullebord, der på magisk vis er tryllet om til en flyttebus. Der tages afsked med Myrestuens pædagoger, og bussen ruller afsted mod enten Græshoppestuen eller Mariehønestuen. Her skal børnene selv flytte deres ting over på deres nye plads i garderoben og madpakken skal i køleskabet. Der flyttes altid en mindre gruppe af børn på samme tid, for at gøre overgangen lettere, da der på denne måde er noget velkendt og trygt ved at flytte sammen med venner.

Hele seancen bliver dokumenteret med billeder, som kommer i børnenes mapper og på opslagstavlen, så børn og forældre kan se hvem de nye på stuen er.

Ældstebørnene får i løbet af det sidste halve år i børnehaven mulighed for at besøge SFO' en på egen hånd i små grupper om eftermiddagen. Disse besøg gør at børnene bliver mere trygge/ selvsikker i forhold til opstart i skole/SFO.

2. SOCIAL UDVIKLING

Børnegruppens aktuelle sammensætning og børnenes forskellige behov – hvordan ses det i vores læringsmiljø når det drejer sig om alsidig personlig udvikling

I vores læringsmiljø på stuerne har vi skabt rum til rollelege. F.eks.: Musikrum, familierum, hospital og legorum.

Læringsmiljøerne er behjælpelige til at give børnene plads til at sætte ord på sine følelser i legen, men også generelt når børnene bliver glade, kede af det og sure.

Hvordan kommer læreplanstemaet til udtryk dagen igennem og understøtter børnenes nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse:

I det fysiske læringsmiljø	<p>I vores læringsmiljøer er der taget højde for tydelig afgrænsning. F.eks. ved magneterne kan man lege med magneter, og bygge f.eks. et højt tårn. Ved læsehjørnet bliver der kigget/læst i bøger.</p> <p>Vi er bevidste om, at der er muligheden for at lege forskellige lege. Det kan bl.a. være: stille lege, koncentrationslege, fri leg, og vilde lege.</p>
I det psykiske læringsmiljø	<p>Vi anerkender børnenes aktuelle følelser ved at være nærværende og mentaliserende ift. den konkrete situation.</p> <p><u>Eksempel 1:</u> Barn savner mor. Voksen: "Det er okay at savne mor, men vi kan godt forstå, du syntes, det er svært at komme ud på legepladsen, når Karen og Merethe ikke skal med".</p> <p>Når børn er kede af det eller vrede, er personalet støttende og trygge og agerer generelt respektfuldt overfor børnene, og alt guidning foregår positivt.</p> <p>Vi synliggør og italesætter dagens gøremål ved f.eks. at sætte billeder op til samling. Når børnene ser og hører det, vi som voksne siger og gør, gør børnene det også.</p> <p>Dette gør, at børnene bliver en del af det sociale fællesskab og har overskud til at danne relationer.</p> <p><u>Eksempel 2:</u></p> <p>Vi har bl.a. i forhold til et bestemt barn på stuen givet en meget tæt kontakt/tryghed, på og ved skift har vi forberedt hende på hvad der kommer til at ske.</p> <p>Vi har siddet ved hende, når det er sovetid, spillet afslappende musik, har holdt hende i hånden, og stille sagt, at vi passer på hende, imens hun sover, og at vi er her når, hun vågner.</p>

	<p><u>Eksempel 3:</u> Et andet barn på stuen, har i en lang periode været fraværende. Det har i den forbindelse været svært at komme i børnehaven igen. Han reagerer meget kraftig. Råb og skrig, i konflikter. Så de andre børn bliver forskrækket. For at undgå at de andre børn kommer til at se negativt på barnet, har vi bestemt os for at arbejde med følelser. Hjælpe drengen med til ikke reagere så kraftigt og de andre børn til forstå vi reagere/håndtere følelser forskelligt. At alle følelser er okay.</p>
I det æstetiske læringsmiljø	<p>Vi skaber en tydelighed, og inspirationskilde til hvad man eksempelvis har mulighed for, at lege med.</p> <p>F.eks.: Ved magneterne er der billeder af børn der har bygget et tårn, hvilket kan inspirere andre børn til at bygge et lignende tårn. Vi er bevidste om, at alle børn er repræsenteret på billederne, da det skaber en fællesskabs oplevelse, og man dermed føler, at man er en del af børnehaven.</p>

Når vi arbejder med social udvikling, kan det ses, at vi står på det DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG i disse konkrete eksempler fra hverdagen:

<p>Læring, leg, børnefællesskaber, børnesyn, dannelse og børneperspektiv:</p> <p>I hverdagen skaber vi plads til, at børnene både kan vise initiativ og være aktiv deltagende, samtidig med at fællesskabet skaber rum for alle børn. Nye relationer, mulighed for at prøve forskellige positioner. Relationer og venskaber er afgørende, hvis barnet skal opleve at være en del af fællesskabet og blive respekteret og lyttet til. Eksempelvis ved myrerne, når der starter nye børn, taler vi meget om vi skal hjælpe vores nye ven, at man kan være genert, når man starter. Kan du huske, da du startede i børnehaven. Hvordan kan vi hjælpe, så vores nye ven får en god dag i børnehaven. Vi laver også gruppebilleder af stuerne, så børnene kan se selv og føle sig som en del af fællesskabet.</p>
<p>Børn i udsatte positioner:</p> <p>Vi ser børn, der har det svært socialt. Det kan eksempelvis være et barn, der har svært ved at indgå i det sociale fællesskab.</p> <p>Eksempelvis ved inddragelse af forældrene. Vi spørger, hvordan de oplever situationen. Vi får en dialog, om hvordan vi hjælper barnet bedst. Samarbejdet/relationen til forældrene er altafgørende for, at vi kan hjælpe barnet bedst.</p> <p>Forældrene bidrager til mere viden om barnet, f.eks. hvor er barnets interesser. Hvor kan vi fange barnet. Barnets styrkesider. Eksempelvis et barn slår. Vi sætter ord på overfor de andre børn at, barnet øver sig i ikke at slå. Ligesom du evt øver sig i at gå på toilettet. Vi øver os alle i forskellige ting. Vi skal hjælpe vedkommende i at ikke slå, så hent en voksen, hvis der er brug for hjælp.</p> <p>Et andet eksempel er små grupper i skoven. Her deler vi grupper ud fra de relationer, som er dannet, eller kan dannes. Vi får barnets styrkesider frem, så resten af gruppen også får øje på dem. F.eks. justerer vi os ifht. de enkelte børns behov et eks. kan være et barn til samling som ikke sidder i rundkredsen, men deltager ved at sidde i sofaen i nærheden.</p>

Forældresamarbejde:

Vi er bevidste om vigtigheden i at få skabt en god kontakt og relation til forældrene. Det gør vi ved at lade dem vide/mærke, at vi ser netop deres barn. F.eks fortælle om stort og småt. Vi prøver at være "på forkant" med eventuelle udfordringer, samt tage os tid til dialoger løbende.

Vi laver dokumentation med billeder og tekst, om hvad vi arbejder med. På den måde kan forældre og børn have en dialog, om hvad der sker i barnets dagligdag i børnehaven. Herved bygger vi bro mellem hjem og børnehave.

Sammenhænge:

Som personale møder vi børnene positivt og ser børnenes intentioner frem for børnenes adfærd. Det er både personale-barn interaktioner såvel som børnefællesskabet der udspiller sig positivt og behageligt. Vi er til stede i forskellige typer aktiviteter og lege og kommer således omkring alle børn, uanset hvad børnene er optaget af.

Personalet understøtter ligeledes børnefællesskabet ved at alle børn behandles respektfuldt og guides positivt i alle situationer. Samtidig med at der aktivt arbejdes med at lære børnene at håndtere konflikter og samarbejde. Personalet optræder selv som gode rollemodeller i fællesskabet. Alle børn i institutionen deltager således i fællesskabet.

3. KOMMUNIKATION & SPROG

Børnegruppens aktuelle sammensætning og børnenes forskellige behov – hvordan ses det i vores læringsmiljø, når det drejer sig om alsidig personlig udvikling

<p>Vi har bøger tilgængeligt flere steder i børnehaven i en god blanding af både skønlitteratur og faglitteratur.</p> <p>Vi benytter gerne skriftsprog på stuen på de enkelte ting, så børnene oplever en kobling mellem selve genstanden, og det det hedder. Ligeledes har vi hele alfabetet i print til at hænge inde på stuen, hvor hvert bogstav fylder et A4 ark med ting, der starter med det pågældende bogstav.</p> <p>Kommunikation mellem barn og voksen tilpasses det enkelte barn/børnegruppen og dets alder. Der fokuseres på ikke at komme med lange forklaringer, men derimod at holde det konkret og let forståeligt.</p> <p>Vi sætter ord på følelser, og sammen med børnene forsøger vi at sætte ord på konflikter børnene imellem.</p> <p>Børnene får spørgsmål, der kræver længere og mere uddybende svar jo ældre de bliver.</p> <p>Materialerne på stuen og den frie leg er med til at understøtte børnenes naturlige sproglige udvikling, hvor de voksne i nogle tilfælde er med til at spille en væsentlig rolle, men samspillet børnene imellem spiller også en stor rolle.</p> <p>I samling situationer kan der også leges med sproget, hvor vi bruger rim og remser, der kan være med til at udvide børnenes ordforråd. Det kan både være ved brug af bøger, billeder eller plakater.</p>

Hvordan kommer læreplanstemaet til udtryk dagen igennem og understøtter børnenes nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse:

I det fysiske læringsmiljø	<p>I ældstegruppen bruger vi skriftsproget (børnenes navne), når børnene vælger aktiviteter og ved spisepladser.</p> <p>I garderobe er vi i dialog med det enkelte barn. Vi snakker om, hvad slags tøj man skal have på og øver begreberne om tøjjet imens.</p> <p>Hvordan tager vi tøjjet på? Hvad skal vi have på ud i dag? Små korte sætninger, der tilpasses det enkelte barn alt efter alder/udvikling. Dialogerne følger børnenes spor, noget vi har oplevet....eks: " Nu holder jeg her forneden, så kan du lyne lynlåsen op", "Hov, er støvlen væk. Hvor kan vi lede efter den?", "Er der nogen, som er gode til lynlåse. Oscar har brug for hjælp."</p> <p>Vi opfordrer børnene til rydde op i deres garderobe, så de har et overblik over deres ting.</p> <p>Vi får sat ord på tøjjet, og hvad børnene skal.. "Jeg kan se, det er din flyverdragt, som ligger på gulvet. Du skal hænge den op på din plads"</p>
----------------------------	---

	Vi bruger pictogrammer i forhold til at finde ud af, hvilken slags tøj skal vi have på ud.
I det psykiske læringsmiljø	<p>Samspillet med børnene er præsenteret af at lytte opmærksomt, når de fortæller noget og have øjenkontakt.</p> <p>Afstemme sig efter børnenes følelser og reaktioner: F.eks: "Jeg kan se, du blev ked af det" eller "Hvor var det godt din ven hjalp dig med at bygge legotårnet".</p> <p>Når børnene er kommet i tøj, opfordrer vi dem til at kigge rundt, om der er nogen, der har brug for hjælp. Børnefællesskabet kommer i spil ved, at de hjælper hinanden.</p>
I det æstetiske læringsmiljø	<p>Ved samling bruger vi gerne pictogrammer, der viser, hvad der skal ske i løbet af dagen, og rækkefølgen det skal ske i. Her skiftes børnene til selv at komme op og fortælle, hvilken ugedag det er, samt hvad billederne viser.</p> <p>Vi vil prioritere at have skrevne ord på vores legeområder indenfor: F.eks står der LEGO på døren til legorummet og MAGNETER i området med magneter osv.</p> <p>Vi har navnekort hængende med foto og det enkelte barns navn. Børnene bruger det, når de begynder selv at skrive deres navn. Eller hvis de vil skrive navnet på en af deres venner. På Mariehøne- og Græshoppestuen samt hos Ældstegruppen er der også kort med MOR, FAR, TIL og FRA, som børnene ofte bruger til at skrive efter på, enten til tegninger eller gaver.</p> <p>Derudover er der både navn og foto på børnenes skuffer og garderobepalser. Når børnene kommer i Ældstegruppen, er der kun det skrevne navn på skufferne og spisepladserne.</p>

Når vi arbejder med kommunikation og sprog, kan det ses, at vi står på det DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG i disse konkrete eksempler fra hverdagen:

<p>Læring, leg, børnefællesskaber, børnesyn, dannelse og børneperspektiv:</p> <p>Vi hjælper gerne børnene til selv at fortælle, hvad de gerne vil, når der er fri leg på stuen, eller hvis der stilles enkelte valgmuligheder til børnene.</p> <p>Når der kommer nye børn på stuen gives de andre børn mulighed for at hjælpe og guide de nye børn i, hvordan vi eksempelvis gør med madpakkerne, eller hvor man skal gemme sine ting i sin skuffe.</p> <p>Ved samling skiftes børnene til at fortælle om dagens program vha. pictogrammerne og hvilken ugedag, vi har. Her bestemmer det enkelte barn selv, hvordan de vil fortælle og nogle enkelte børn taler meget lavt de første par gange, hvilket også er helt tilladt.</p>

Ved konflikthåndtering bruger vi gerne sproget til at se situationen fra begge børns synsvinkel, samt giver vi mulighed for selv at sætte ord på egen oplevelse og følelser. Der er intet rigtigt eller forkert, men det er vigtigt at lytte til, at den anden måske oplever det anderledes, end man selv har gjort det.

Et eksempel er, en dreng som græder på legepladsen inde i skoven. Da den voksne går hen for at vil hjælpe, er der allerede tre andre børn, der er i gang med at trøste ham ved at få ham til at grine og sige "dumme pind". Den voksne holder sig på afstand og iagttager drengenes forsøg på at trøste deres ven, hvilket lykkedes, og hurtigt er alle fire drenge i gang med en ny leg.

Børn i udsatte positioner:

Ved samling, hvor dagens program gennemgås, står den voksne ved siden af barnet for at give tryghed. Her kan vennerne hjælpe med eksempelvis, at fortælle, hvilken ugedag det er.

De voksne italesætter, at det er okay at bede sine venner om hjælp, og at man ikke behøver at vide alt med det samme.

Forældresamarbejde:

Vi benytter dokumentation i form af billeder og tekst i garderoben, på stuerne og i fællesrummet. Det giver forældrene et indblik i deres barns dagligdag og giver samtidig mulighed for, at børnene selv kan sætte ord på deres oplevelser i børnehaven.

Ved afhentning kan vi hjælpe børnene med at fortælle, hvad de konkret har lavet den pågældende dag, hvor billeder eller genstande kan hjælpe børnene med at sætte ord på oplevelsen. En forældre fortæller at, hun ved hjælp fra billeder på Aula kan få sin 4 årige søn til at fortælle om dagen med egne ord ud fra billeder.

Sammenhænge:

Konflikthåndtering: Når børnene nærmer sig skolestart, vurderer vi bevidst, om konflikten kræver vores indblanding, eller børnene selv v.h.a sproget kan finde frem til en løsning. Vi øver, at børnene skal henvende sig, hvis de synes, de har behov for hjælp - ligesom de i skolen skal henvende sig til den voksne i frikvarteret.

4. KROP, SANSER & BEVÆGELSE

Børnegruppens aktuelle sammensætning og børnenes forskellige behov – hvordan ses det i vores læringsmiljø, når det drejer sig om alsidig personlig udvikling

Emilies legeplads er indrettet med motoriske udfordringer til både store og små. F.eks gynger, bakker, balance og forskellige køretøjer. Der er tit børn, som øver sig i - og lærer - at køre på 2-hjulet cykel på legepladsens flisebelægninger.

Vi har sand og vand, så der kan laves "kager", vandbaner og graves huller.

I sandkasseområderne er det ligeledes muligt at få sine sanser styrket da barnet i sommerperioden må tage sine sko og strømper af og have bare tæer, alt efter vejret.

Vi bruger ofte skoven ved siden af børnehaven. Her er der mulighed for bl.a. at gå på ujævnt underlag, klatre på og over træstammer og bevæge sig op og ned af bakker. Opleve duften af skov samt fornemmelsen af at stå under de høje træer.

Vi er ude året rundt. Vi mærker forårets sol, sommerens varme, efterårets regn og blæst og vinterens kulde. Vi følger årets gang med forskellige aktiviteter/muligheder: F.eks kan vi kælke om vinteren, lege med vand enten fordi det er varmt om sommeren og kan bruges til nedkøling, eller fordi det regner om efteråret. Om foråret sår vi i vores højbede og får "jord under neglene".

Helt fra børnene starter i børnehaven som 3-årige, øver vi at aflæse voksnes og de øvrige børns mimik og kropslige udtryk.

Børneyoga: Når vi arbejder med børne-yoga, har vi fokus på forskellige ting: kropsbevidsthed, motorisk koordination, opmærksomhed, koncentration, bevægelse, udholdenhed, fællesskab og stilhed.

Vi bruger børneyoga på flere måder:

I planlagte forløb, hvor børnene deltager i mindre grupper.

Til samling, hvor vi f.eks kan starte med en åndedrætsøvelse til at skabe indre ro, fællesskab, fokus. Eller en øvelse der hedder/symboliserer noget, vi arbejder med (eks. dinosaurer)

Hvis et barn er meget ked af det eller vred, kan åndedrættet hjælpe barnet til at komme i balance igen.

I perioder bruger vi massage-remser og sange, hvor børnene giver hinanden massage på ryggen.

Hvordan kommer læreplanstemaet til udtryk dagen igennem og understøtter børnenes nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse:

I det fysiske læringsmiljø	<p><i>Eks. Børneyoga:</i> Ved planlagte forløb lægger vi yoga-måtter i en rundkreds (fællesskab). I midten står et fad med lys, duft og evt blomster. Når fadet ikke er i brug, står det i vores depot. Af flere omgange har vi oplevet børn, der har været med på depotet sige: "Her dufter af yoga"</p> <p>Inde og ude på legepladsen har vi begge steder to karruseller, som børnene har mulighed for at bruge til at snurre rundt på.</p> <p>Legepladsen er bevidst indrettet, så børnene har mulighed for både at bruge kroppen aktivt ved f.eks at gynte, spille fodbold, cykle, balancere, klatre eller fordybe sig i mere stille lege med sand og vand.</p>
----------------------------	---

	Aktive lege som gemmeleg, fangeleg o.lign foregår udenfor, og der er næsten altid mulighed for at komme på legepladsen.
I det psykiske læringsmiljø	<p><u>Eks. Børneyoga:</u> Ved planlagte forløb er det noget, vi laver i fællesskab.</p> <p>Nogle øvelser er individuelle, i andre samarbejder vi. Alle øvelser er tilrettelagt, så alle kan være med. Vi har en remse, vi starter med: "Hvis jeg tror, jeg kan, så kan jeg".</p> <p>Eks: Til de ældste børn kan der være flere samarbejdsøvelser end hos de yngste. Eks: Nogle drenge ville gerne konkurrere med hinanden. I yoga kan man konkurrere med sig selv. "Hvor længe kan jeg lave denne øvelse i dag?", "Var det længere tid end sidst?", "Er jeg blevet stærkere?"</p> <p>Vi bruger også yoga-øvelser til samling, samt til at få kroppen i ro ved behov.</p> <p>Ved samling bruger vi også gerne massage som en afsluttende del af samlingen, inden vi enten går på legepladsen eller skal lave noget på stuen. Det kan enten være massage remse, sang, fortælling (f.eks "pizza-massage", "Mariehønen Evigglad"), eller at man tegner på sin vens ryg. Her er børnene ofte sammen to og to, eller også laves der en lang slange, hvor børnene tegner på sin ven foran sig.</p> <p>Det handler meget om at mærke hinanden og tilpasse styrken i massagen, alt efter hvordan ens ven mærker det. Nogle er meget sensitive i berøring, hvor andre gerne vil kunne mærke det lidt hårdere.</p> <p>Ligeledes er det vigtigt at huske på at massage skal være behageligt og ikke gøre ondt. Vi slutter massagen af med at sige: "Tak fordi jeg måtte give dig massage"</p>
I det æstetiske læringsmiljø	I perioder har vi foto af yoga-øvelser og/eller massage-remser hængende, som inspirerer børnene til at lave øvelserne.

Når vi arbejder med krop, sanser & bevægelse, kan det ses, at vi står på det DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG i disse konkrete eksempler fra hverdagen:

<p>Læring, leg, børnefællesskaber, børnesyn, dannelse og børneperspektiv:</p> <p>Legepladsen er indrettet, så det både er muligt at lege i større og mindre grupper. Der er mulighed for både "de vilde" og "de stille" lege.</p> <p>Mulighed for at fordybe sig i legen selv eller være med til f.eks en bevægelsesleg sat i gang af en voksen. Børnene kan f.eks være optaget af at spille fodbold, lege "Alle mine kyllinger", "Fisker, fisker", "Hajen kommer" osv. hele året rundt.</p> <p>I vinterhalvåret er det gerne kælken og bakken, der foretrækkes samt en god sneboldkamp med både venner og de voksne. Vi bygger også gerne en snemand sammen for at styrke fællesskabet.</p>

Ved regnvejr leger børnene gerne med vandet. Enten til at lave mudder og kager eller grave en vold hvor vandet kan løbe rundt i, hvilket er en leg, der giver god anledning til at lege mange sammen.
Børn i udsatte positioner:
På legepladsen er det muligt for de voksne både at gå "foran, ved siden af og bagved" i.f.t f.eks at gå balance eller gyngede, så alle børn kan støttes bedst muligt i at bruge kroppen/sanserne. Ligeledes kan den voksne deltage aktivt i legen sammen med barnet og dermed gøre det attraktivt for en større gruppe børn at være med, hvorefter den voksne langsomt kan gå i baggrunden og give børnene plads på lige fod. Helt fra børnene starter i Emilie, hjælper vi børnene med at genkende ansigtsudtryk. Eks: "Jeg kunne se, hun blev ked af, at du tog spanden" eller "Se. Han smiler. Du må gerne komme med på gyngen".
Forældresamarbejde:
<u>Eks Børne-yoga:</u> En pige havde været med til børne-yoga i børnehaven og efterfølgende lånt en bog på biblioteket, som hun havde med. Sammen med nogle af vennerne lavede hun øvelserne i bogen. En anden mor kom og fortalte, at hendes barn hjemme har fået familien til at lave yoga.
Sammenhænge:
I Ældstegruppen synger vi en bevægelses-sang, som de også synger, når de starter i skole. Når vi fejrer fødselsdag, har vi 3 lidt sværere regellege, som børnene kan vælge imellem. Eks: En dag til samling leger vi alle legene, så børnene ved hvad de kan vælge imellem. Nogle gange oplever vi, at børnene af sig selv leger legene i kælderen eller på legepladsen inspireret af samlingen.

5. NATUR, UDELIV OG SCIENCE

Børnegruppens aktuelle sammensætning og børnenes forskellige behov – hvordan ses det i vores læringsmiljø, når det drejer sig om alsidig personlig udvikling

Vi tager udgangspunkt i vores legeplads og turene i skoven.

Køkkenhaven hvor Græshopper og Mariehøns hvert forår følger processen fra frø til grøntsager og blomster. Efter sommerferien høster vi og laver bålmad samt bager boller.

Hvordan kommer læreplanstemaet til udtryk dagen igennem og understøtter børnenes nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse:

I det fysiske læringsmiljø	<p>Vores legeplads indbyder til, at børnene kan fordybe sig i naturen og eksperimentere med naturens elementer (science).</p> <p>Der er en lille skov, som ligger i forbindelse med den store skov, der ligger ved siden af legepladsen. Børnene kalder skoven på legepladsen for "pigge-skoven." Her har børnene rig mulighed for at gå på opdagelse og klatre i de relativt lave træer.</p> <p>Vi har en skov, som ligger ved siden af børnehaven. Den bruger vi ofte til ture og leg. Her indsamler vi også materialer til diverse aktiviteter.</p> <p>Vi værner om naturen ved at samle skrald, og informerer om hvilke konsekvenser det har, hvis vi ikke passer på vores natur. Skoven indbyder også til en masse leg, og den udfordrende skovbund giver mulighed for fysiske udfordringer.</p>
I det psykiske læringsmiljø	<p>Da børnene har brug for at eksperimentere og være undersøgende på naturen og dens elementer, giver vi dem på legepladsen mulighed for dette igennem den frie leg. Som voksen understøtter vi dette ved at være undersøgende sammen med børnene.</p> <p>Krible-krable dyr bliver fundet og undersøgt på legepladsen. Vi har plancher med forskellige insekter og andre dyr, som børnene kan finde oplysninger om insekterne på.</p> <p>Der kan også lånes små terrarier til at indsamle insekter i. Når et barn kommer med et insekt, det har fundet, siger den voksne ikke bare, hvad det hedder, men er undersøgende sammen med barnet.</p> <p>I skoven er der rig mulighed for fordybelse og indsigt i dyrenes levested. Børnene ser egern og undersøger skovbunden for insekter.</p>
I det æstetiske læringsmiljø	<p>Vi vægter den frie leg, når børnene er på legepladsen og giver dem mange muligheder og steder, hvor der er mulighed for at eksperimentere og undersøge naturen.</p>

	<p>Børn støtter børn er en yderligere bonus ved den frie leg. Nogle børn kan få en ide til eksempelvis en hule og så følger andre efter og andre finder på deres egne specifikke hulebyggerier.</p> <p>Vi har lup og insekt terrarier, som børnene bruger i deres jagt på insekter. Plakaterne med insekterne er i børnehøjde, så de selv kan finde ud af, hvad det er, de har fundet.</p> <p>Der har været en øget interesse fra børnene i hulebyggeri. Derfor har de fået flere materialer til at konstruere deres huler, som bliver bygget igen og igen.</p> <p>Den store interesse for skovens dyr gjorde, at vi byggede egerntårnet. Der gik ikke længe, før vi fik besøg af de første eger her i børnehaven, og der er sidenhen blevet holdt øje og studeret de besøgende dyr.</p>
--	--

Når vi arbejder med natur, udeliv & science, kan det ses, at vi står på det DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG i disse konkrete eksempler fra hverdagen:

Læring, leg, børnefællesskaber, børnesyn, dannelse og børneperspektiv:	
<p>I vores pædagogiske praksis deler vi børnene op i mindre børnegrupper for at støtte de børn, som har svært ved at fungere i større grupper og for positivt at fremhæve deres position.</p> <p>Vi ser på, hvad børnene er optaget af og bruger de materialer, vi har til rådighed. Her kan nævnes, udeværksted, snitte, bål, skov, krible-krable dyr.</p> <p>Vi er bevidste om vores pædagogiske rolle, i forhold til hvornår vi går foran, ved siden af og bagved. Her er vi særligt opmærksomme på de ting, som børnene byder ind med. Et praksiseksempel: Barn: "Jeg har fundet et dyrespor". Den voksne spørger undersøgende ind til det. Her skaber pædagog og barn læring sammen, og barnets perspektiv bliver hørt.</p>	
Børn i udsatte positioner:	
<p>Vores forventninger til børn i udsatte positioner er positive, og vi ser på hele barnet i situationen. Vi er særlige opmærksomme på interaktionen mellem pædagog og barn, da den har stor betydning for børn i udsatte positioner, og hvordan de senere i deres barndom klarer sig. Her bruger vi naturen og udelivet til at fremme deres trivsel, udvikling, læring og dannelse.</p> <p>Et eksempel fra vores hverdag: En pædagog går i udeværksted med de ældste børn, da der er flere i gruppen, som har brug for at bruge deres krop og hænder. Her sættes en aktivitet i gang, hvor pædagogen finder træ, save, hamrer, søm, og bukke frem. Børnene deles ind i par, hvor de skal samarbejde om at save træ til pinde, som kan bruges til at lave bål.</p> <p>Pædagogen her oplever en fordybelse hos de børn, som ellers har svært ved at fungere i større grupper og ser færre konflikter mellem børnene. Det giver børnene positive samspils erfaringer, og det styrker dermed deres selvværd og selvtillid.</p>	
Forældresamarbejde:	
<p>Vi orienterer forældre gennem opslag, hvad det er vi arbejder med.</p> <p>Da der f.eks. var stor interesse for krible-krable dyr, lavede vi billeddokumentation, så forældre kunne se, hvordan vi i fællesskab byggede et insekthotel.</p>	

Vi inddrager også forældrene ved at sende hjemmeopgaverne med hjem. Eksempelvis ved myrerne, hvor de har haft om vilde vidunderlige dyr. Her har myrerne fået til opgave at fortælle deres forældre om de forskellige dyr, vi har lært om.

Sammenhænge:

Vi er bevidste om at bruge årstiden, så det giver mening og sammenhæng for børnene. Vi tager naturen og udelivet med indendørs ved f.eks. at undersøge, hvad sker der med sne, når det kommer med ind i varmen. Kan vand fryse, hvis vi sætter det ud i frostvejr.

6. KULTUR, ÆSTETIK & FÆLLESSKAB

Børnegruppens aktuelle sammensætning og børnenes forskellige behov – hvordan ses det i vores læringsmiljø, når det drejer sig om alsidig personlig udvikling:

Kulturelt indtryk og udtryk:

Flere steder i børnehaven er der papir, farveblyanter, sakse, limstifter, tape o.lign frit tilgængelig for børnene. Derudover har vi et værksted inde, som vi i perioder bruger til forskellige kreative aktiviteter; nogle gange på den voksnes initiativ, andre gange på børnenes. På værkstedet forefindes der også genbrugsmaterialer i gennemsigtige beholdere, som børnene selv kan nå til forskellige kreative projekter.

Derudover har vi et udeværksted med mulighed for at bruge hammer og sav.

Til samling (i pædagogiske forløb i mindre grupper) og i løbet af hverdagen præsenteres børnene både for forskellige sange/sanglege og forskelligt litteratur i deres børnehavetid.

I marts tager de ældste børn på biblioteket til "Eventyrrejse," og både før og efter arbejder vi med eventyr; både litteratur og forskellige aktiviteter på værksted, hvor børnenes egne udtryk kommer frem. Vi har f.eks. lavet eventyrfigurer af genbrugsmaterialer.

"Rødhætte og ulven", hvor børnene først lavede en arbejdstegning af baggrunden (eks. skoven, bedstemors hus, brønden), som de efterfølgende overførte til et lærred. En figur (eks. Rødhætte eller ulven) lavede de af papmache-masse.

Kultur og fællesskab:

I Emilie har vi forskellige kulturelle traditioner: I december har vi tradition for fælles samlinger for hele huset, hvor vi synger 3-4 sange/salmer. Vi oplever, at børnene fra år til år kan huske sangene og viser glæde ved at vende tilbage til dem.

De ældste børn kan melde sig til at lave Lucia-optog for de øvrige børn.

I februar holder vi fastelavnsfest, hvor vi synger fastelavnsange og slår katten af tønden.

Op til påske er de ældste børnehavebørn til "Påskevandring" i Bistrupkirken.

Det sidste halve år i børnenes børnehavetilværelse samles de i en gruppe. Som det første skal børnene gennem en demokratisk proces vælge deres nye gruppes navn.

Børnehaven er indrettet med forskellige læringsmiljøer med mulighed for leg i større eller mindre grupper. Der er mulighed for at personalet deltager i og udvider børnenes rolleleg. Vi er som voksne rollemodeller ift hvordan vi behandler og møder hinanden med respekt og ligeværd.

Hvordan kommer læreplanstemaet til udtryk dagen igennem og understøtter børnenes nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og do:

I det fysiske læringsmiljø	<u>Kulturelt indtryk og udtryk:</u> Alle grupperum er indrettet med reol med papir, farveblyanter o.lign i børnehøjde, så børnene selv kan finde tingene.
----------------------------	---

	<p><i>Eks. Akvarel:</i> Børnene er med på værkstedet i små grupper. Tit er gardinet trukket for ud mod fællesrummet, for at skabe mest mulig rum for fordybelse.</p>
I det psykiske læringsmiljø	<p><u>Kulturelt indtryk og udtryk:</u> Nogle børn kan være usikre på, om de eksempelvis kan male med akvarel. Den voksne siger, "Jeg hjælper dig," og fordi det er en styret proces, og vi kender det enkelte barn, ender barnet med en SUCCES. En dreng: "Jeg troede ikke, jeg kunne, men det kunne jeg!," som en dreng på et tidspunkt udtrykte det flere gange undervejs. En pige havde i efteråret ikke malet en solsikke pga. fravær. Da hun kom tilbage, blev pædagogen som det første mødt af hendes ønske om at male. Pædagogen sagde, at det måtte hun rigtig gerne, og der laves en aftale til dagen efter. Om morgenen kom hun med en solsikke hjemmefra. Hun havde observeret, at de andre havde set på en, mens de malede.</p> <p><u>Kultur og fællesskab:</u> Til fælles-samlinger i december er nogle af sangene de samme som året før. Det giver genkendelighed for nogle af børnene. Ved Lucia-optog ved børnene at, det er de ældste, der kan deltage og nogle siger med et smil: "Sidste år var det Lynstuen, nu er det os".</p>
I det æstetiske læringsmiljø	<p><u>Kulturelt indtryk og udtryk:</u> Børnenes udtryk hænges op samlet så barnet/børnegruppen/forældre kan se både egen og kammeraters førnævnte akvarel malerier. Ved at hænge dem samlet, kan vi både fordybe os i (og evt snakke om) billedernes forskellighed, og det symboliserer fællesskab. De bliver iagttaget og snakket om både af børn og forældre. Derudover viser børnene deres akvarelmaleri til vennerne, og tit oplever vi, at de ved, hvor bedstevennens akvarel er.</p> <p><u>Kultur og fællesskab:</u> <i>Eks:</i> I vores fælles-samlinger i december hænger vi sange/salmer op i børnehøjde, så børnene inspireres til selv at synge. Ligeledes hænger vi "Jule-evangeliet" op, når vi har fortalt det inden turen til Bistrupkirken.</p>

Når vi arbejder med Kultur, æstetik & fællesskab, kan det ses, at vi står på det DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG i disse konkrete eksempler fra hverdagen:

Læring, leg, børnefællesskaber, børnesyn, dannelse og børneperspektiv:
<p><u>Kulturelt indtryk og udtryk:</u> Et eksempel på et kulturelt udtryk fra de yngste børn er, at de er blevet optaget af både sine egne fodspor og de forskellige dyre fodspor i sneen. De laver bl.a. deres egne fodspor i karton som "går" på væggen i deres grupperum.</p> <p>1-2 gange om året har nogle af børnene mulighed for at male med akvarel. Det kan f.eks være som opfølgning på forårets såning af solsikker. Hvordan ser den blomstrende solsikke ud nu.</p>

Eller december måneds juletræ v.h.a trekant og streger. Eller som udtryk i.f.m undersøgelsen af hvad et lyn er.

Maling med akvarel er altid tilrettelagt, så det enkelte barn får udfordringer det kan mestre, og på den måde får en succesoplevelse.

Kultur og fællesskab:

Hvert år samler vi på et tidspunkt de ældste i en gruppe, hvor de skal være indtil skolestart. Børnene skal via en demokratisk proces selv vælge deres nye gruppenavn.

Processen:

Forslag til gruppenavn kan børnene lægge i en "postkasse."

Forslagene skrives op og italesættes.

Vi afholder valg, hvor hvert enkelt barn får en stemmeseddel og sætter kryds ud for deres valgte navn.

Et par børn åbner alle stemmesedler og der sættes en streg for hvert navneforslag.

Stemmer tælles sammen og det navn, der har flest, er vores gruppes nye navn.

Det er blevet en tradition, så når tiden nærmer sig begynder børnene af sig selv at komme med forslag til gruppenavnet. "Når jeg skal være ældste barn, synes jeg, den skal hedde...."

Børn i udsatte positioner:

Kulturelt indtryk og udtryk:

Maling med akvarel er altid tilrettelagt, så det enkelte barn får udfordringer, det kan mestre. På den måde får alle børn en succesoplevelse.

Kultur og fællesskab:

Ældstegruppens valg af navn er en styret proces, som alle børn kan deltage i.

Forældresamarbejde:

Kulturelt indtryk og udtryk:

Vi hænger akvarelmalerierne op samt fotos af processen, så forældre og børn sammen kan se og tale om oplevelsen.

Kultur og fællesskab:

Ved ældstegruppen opfordres forældrene til sammen med barnet at skrive forslag til gruppenavn og aflevere den i "postkassen". Synlig dokumentation af navne forslagene inviterer til dialog børn og forældre imellem.

Sammenhænge:

Kulturelt indtryk og udtryk:

Vi sår solsikker om foråret, disse bliver brugt som inspiration til akvarel sidst på sommeren/først på efteråret.

Kultur og fællesskab:

Valget af ældstegruppens navn foregår på samme måde som et "rigtigt" valg, hvilket vi italesætter.

Systemisk evaluering

Vi vil gerne opnå at:	Ved at undersøge, dokumentere og analysere vores praksis ved vi nu at:	Derfor vil vi fremover:
<p>Børnefællesskaberne bliver styrket.</p>	<p>Fokus på de interne overgange har betydning for, hvordan børnene bliver integreret på deres nye stue (mellemgruppen). Vi har derfor i samarbejde med forældrerådet udarbejdet en procedure for flytning af børn internt i huset, så den bliver mere systematisk og ens.</p> <p>Vi er blevet bevidste om at lave aktiviteter på tværs af grupperne i forhold til at imødekomme børnenes aktuelle udviklingszone.</p>	<p>Følge proceduren og være opmærksom på at nyt personale også har kendskab til proceduren. Vi vil evaluere den på et personalemøde og lave eventuelle justeringer.</p> <p>Være nysgerrige på andre måder at organisere os på ved bl.a. at lytte til nye input.</p>
<p>Mikroovergange foregår ud fra barnets perspektiv.</p>	<p>Vi er bevidste om at skabe helhed gennem dagen, hvor ventetiden er kort og vi har fokus på opdeling i mindre grupper, med fokus på alderssvarende krav.</p>	<p>Dele børnene i mindre grupper både ved toiletbesøg, i garderoben og om eftermiddagen, hvor vi vil tænke mere funktionsopdelt.</p>
<p>Læringsmiljøer tilnærmer sig høj kvalitet.</p>	<p>Vi vil gerne udvide de aktuelle læringsmiljøer og ændre på dem løbende alt efter børnenes interesser og den aktuelle årstid. Vi vil introducere børnene til læringsmiljøerne, så de får kendskab til mulighederne i det.</p>	<p>Implementere multimodaliteten i læringsmiljøerne, hvor tale, skrift, billeder mm bliver integreret gennem forskellige typer materialer der relaterer til samme emne / tema.</p>